

## **Balio Sruogos laiškas Juozapai Sruogai, 1935-10-30, iš Kauno - į Tilžę**

**Mielas Juozapai, / Ačiū už laišką. Taip seniai nieko iš Tavęs nebebuvo**

Mielas Juozapai,

Ačiū už laišką [1]. Taip seniai nieko iš Tavęs nebebuvo girdėti, – maniau, supykai ko nors, ar ką!

Pas Adolpą [2] buvau porį dienų prieš Teismą [3] (ir pirmiau), klausiau, ar nereikia kas laisvėje padaryti. Nieko jis neprašė, – tarėmės: puikiai jis žinojo, kad nieko ir negalima padaryti. Man bent kartojo, kad jis esąs nekaltas ir nežinąs, už ką sėdi [4]. Tokiu atveju – ką gi mes galime padaryti?! Santykiai pas mus taip susidėjo, kad nei Tatjanos [5], nei jo šeimos – nė vienas neprisimename. Tatjana gi tikrai su vaikais išvažiavo į Paragvajų [6]. Ką ji ten darys – velniai ją žino. Tik Adolpo įsakymu Kaz. [7] turėjo duoti 2000 litų, – rezerve tokiu būdu liko apie 100 lt. (kiek duota anksčiau advokatam [8]).

Byla, atrodo, dar nepasibaigė. Dar turbūt eis į tribunolą – kasacijai [9]. Nieko iš to, žinoma, nebus. Tik teismo sprendimo įsitęsimas nusitęs. O tai, kas sėdima iki sprendimo įsiteisėjimo, – tai nebus įskaitoma, – net norint negalima būtų įskaityti, – įstatymas neleidžia. Ir antra, tokiom bylom – juo toliau, juo nepalankesnė atmosfera. Tat dėl malonės prašymo greičiau neg po 3-5 metų ir galvoti nėra ko [10]. Čia mes irgi nieko negalime padaryti. Maistą jam iki šiol gabena buvusioji „Tulpė“ – kaip jau ten pas juos buvo susitvarkyta. Po sprendimo pas Adolpą aš dar nebuvo nuėjęs. Kad jau baisiai nemalonu, – ir dar dėl vienos ypatingos priežasties: apie praktiškus gyvenimiškus reikalus mes niekuomet nieko nekalbame, – tenka vis pasakoti visokios politinės „naujienos“ ir pletkai. Jam dabar vis tiek, kas ir koku [1r] // tonu kalbėti. O ką kalbame – tuojau sužino Šilingas [11], – man išeina labai ne vis tiek pat, – pasikalbėjimai gi klausomi. Dėl pletkų pasakojimo – nelabai man ir norisi vaikšiot.

Iš Aniolo [12] – jokių žinių neturiu. Man ši vasara baisiai durnai išėjo, – atostogų beveik kaip ir neturėjau, tik Maskvon buvau nuvažiavęs [13]. O dabar – smarkiai išitraukiau į darbą ir jaučiuos labai pavargęs.

Išleidžiau knygeliūkštę „Baisioji naktis“ [14] – greit tau prisiųsiu: ten yra dalykų iš 1905 m. ir iš Vabalninkų.

Dėku už fotografijas – gal jas kaip nors kur spaudoje sunaudosiu.

Dabar pas mane gyvena Šeinius [15], – įkyrėjo man iki kaklo, bet ir šuniška gi jo padėtis. Išmetė iš tarnybos ir štai visi metai nieko negauna – neturi, nė iš ko gyventi.

Labų dienų p. Bronei [16].

Balys [17]

Dėkui širdingai už fotografijas! Kokia graži ir miela mergytė [18]! Pasistengsiu įdėti į žurnalą [19], bet fotografija džiaugiamės, todėl saugosim – Dalė [20] taip didžiuojasi savo sesute, taip džiaugiasi ją turėdama. Be galo noriu, kad mūsų mergaitės viena kitą pažintų ir kad būtų jų tarpe tikri giminiški santykiai. Čia pat siunčiu „Vyturio“ numerį, kur aprašytas Dalės vizitas pas Vaitkų [21]. Širdingai bučiuoju Bronę ir Jolitą, Tamstai [22] ranką stipriai spaudžiu.

VanS' [23] [1v] //

# KOMENTARAI

- [1] Išliko tik vienas pavasario pabaigoje Karaliaučiuje su žmona atostogavusio Juozapo Sruogos laiškas, skirtas Baliui Sruogai:

„Mielas Boleslavai,

siunčiame tau ir p. Vandai linkėjimus iš Rytprūsių kurorto Rauschen, į kurį pripuolamai atvykome automobiliu. Šiandien esame kviesti pas Budrius Karaliaučiuje. Rašyk, kas su Adolpu. Brolis Juozapas

1935 IV 28“ (Juozapo Sruogos atvirlaiškis Baliui Sruogai, iš Rauschen – į Kauną, 1935-04-28, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 855, l. 1v).

- [2] Adolfas Sruoga (1887-1941) – Pašto valdybos direktorius, 1935-02-18-26 Kauno apygardos teisme pripažintas kaltu dėl pašto ženklų padirbinėjimo, neteisėto prekiavimo jais, pasisavinant už juos gautus pinigus, tarnybinių dokumentų klastojimo. Adolfas Sruoga nuo 1933 m. spalio 14 d. laikytas Kauno sunkių darbų kalėjime.
- [3] 1935-10-08 įvyko Adolfo Sruogos ir kitų Pašto ženklų byloje nuteistųjų apeliacijų svarstymas:

„Pašto ženklų aferos byloje yra padavę apeliacinius skundus keturi nuteistieji: Adolfas Sruoga (nubaustas 15 metų sunkių darbų kalėjimo), [Jonas] Augūnas (5 mt.), [Adomas] Vasiliauskas (3 mt.) ir [Jonas] Jurkšaitis (2 1/2 mt.). Visi atvartę iš kalėjimo. Bylą referavo teisėjas [Mečislovas] Rašinskas.

Apelatoriai savo skunduose nieko naujo neiškelia. Sruoga prašo naujos ekspertyzos iškviešti liudytoju inž. [Benediktą] Tamoševičių papildomoms aplinkybėms įrodyti. [...]

Sruoga kartotinai prašo bylą atidėti ir kviešti naujus ekspertus, taip pat prijungti prie bylos Vokietijos įstaigų pravesto tardymo medžiaga, kuri liečia jo santykius su Vokietijoje gyvenančiu stambiu pašto ženklų prekybininku [Arnoldu] Ebeliu. Tą patį reiškia ir jo gynėjas adv. [Giršas] Rutenbergas. [...]

Prokuroras Brazinskas pasisako prieš bylos atidėjimą ir naujų ekspertų kvietimą, nes apeliaciniai rūmai savo tvarkomuose posėdžiuose tuos klausimus yra svarstę ir atmetę, o dabar naujų aplinkybių nuteistieji nepateikė. Iš Vokietijos gautoje tardymo medžiagoje nėra nieko naujo. Ten pasakyta, kad Ebelis prie netikrų ženklų spausdinimo neprisidėjo. Tai visai neturi reikšmės, nes apygardos teismas Ebelį neteisė ir nekaltino.

Teismas padarė pertrauką ir po jos paskelbė nutarimą, kad naujos ekspertyzos daryti nėra reikalo, nes darytoje ekspertyzoje yra atsakyta ir į visus tuos klausimus ir aplinkybes, į kurias nurodo apeliatorius (Sruoga). Taip pat iš Vokietijos gautoji tardymo medžiaga prie bylos nepridėtina, nes ji liečia tik Ebelį, kuris čia nekaltinamas.

Kaltinimo kalboje prokuroras Brazinskas priminė, kad tardymo metu Sruoga nepareikšė jokie abejojimo dėl ekspertyzos. Jis patvirtino raštu, dar būdamas pašto valdybos direktoriumi, kad į pašto ženklų sandėlį be jo žinios negalėjo niekas patekti. Apie Sruogos nusikaltimą tiek daug surinkta nusikaltimui įrodyti medžiagos, – pabrėžė prokuroras, – kad retoje byloje pasitaiko tiek surinkti. Tik esą apgailėtina, kad nepavykę surasti visų jo nusikaltimo bendrininkų. Bausmė esanti visai teisinga, su įstatymais neprasilenkta. Sruoga padaręs kelis nusikaltimus: padirbinėjo pašto ženklus, suklastojo dokumentus ir pasisavino valstybės išdui priklausančius pinigus, pasisavino pinigus, priklausančius draugijoms (už karo invalidų ir našlaičių ženklus). Prašė sprendimą patvirtinti. Jeigu apygardos teismo sprendimas nebūtų patvirtintas, prašė pritaikyti pakeistą B.[audiamojo] St.[atuto] straipsnį, kuriuo už šį nusikaltimą galima bausti iki tam tikro laiko arba iki gyvos galvos. Prašė apygardos teismo sprendimą papildyti, konfiskuojant Sruogos visą turtą. Tai nebus, girdi, padidinta bausmė, o tik sprendimo ar esamos bausmės pasėka. Arba bent konfiskuoti ženklų albumus, kuriuos Sruoga pirkęs, įgijo neteisėtai. Argumentuotai prokuroras patvirtina ir kitų nuteistųjų nusikaltimus ir reikalauja jų turtą taip pat konfiskuoti, o apygardos teismo sprendimą patvirtinti.

Civilinio ieškovo atstovas – susisiekimo ministerijos juriskonsultas advok. [Petras] Kerpė apygardos teismo priteistą civilinį ieškinį palaikė.

Atsakovų gynėjai, kurių buvo net 6 advokatai, tais pačiais argumentais stengėsi sušvelninti savo ginamųjų nusikaltimus, ypač stengėsi Sruogos gynėjai, advok. [Simonas] Bieliackinas ir advok. Rutenbergas, įrodyti, kad jų ginamasis padaręs tik vieną, o ne kelis nusikaltimus ir kad apygardos teismo skirtoji bausmė jam esanti per didelė. Advok. [Domininkas] Nargelavičius ir [Vladas] Petronaitis, gindami Augūną, daug kaltės vertė Sruogai, kuris pašto valdyboje buvęs viešpats, o valdininkai buvę jo naudojami kaip įrankiai nusikaltimams daryti.

Paskutiniame žodyje Sruoga ilgai aiškinosi ir vėl kartojo anksčiau pareikštas mintis. Kiti taip pat prašė apygardos teismo sprendimą pakeisti.

Posėdis užsitęsė iki vėlaus vakaro.

Sprendimą apeliaciniai rūmai paskelbs šiandien.“

([Be autoriaus], „Pašto ženklų bylos sprendimas šiandien“, in: *Lietuvos aidas*, Kaunas, 1935-10-18, Nr. 240, p. 3);

„Apeliaciniai rūmai penktadienį 12 val. paskelbė sprendimą pašto ženklų aferos byloje. Šių metų vasario 18–26 d. Kauno apygardos teismo sprendimą rūmai pakeitė: Adolfas Sruoga nubaustas 15 metų sunkių darbų kalėjimo (tiek buvo nubaudęs ir apygardos teismas) su pasekmėmis, B. St. 28, 29 ir 30 str. nurodytomis, ir pagal B. St. 578 str. IV dalį visas jo turtas konfiskuojamas valstybės išdo naudai. Jonas Augūnas – trejais metais (buvo penkeriais) sunk. darb. kalėjimo su pasekmėmis, B. St. 28 ir 30 str. nurodytomis, ir šią bausmę įskaitė dvejus metus, atkalėtus iki teismo. Adomas Vasiliauskas – dvejais metais (buvo trejais) sunk. darb. kalėjimo su B. St. 28 ir 30 str. pasekmėmis ir į tą bausmę įskaitė 9 mėnesius, atkalėtus iki teismo. Jonas Jurkšaitis – pusantį (buvo nubaustas dvejais metais) sunk. darb. kalėjimo, taip pat su B. St. 28 ir 29 str. ir į šią bausmę įskaičius pusantį metų, iki teismo atkalėtų, jis po posėdžio paleistas.

Trijų ir penkių litų vertės pašto ženklų ekspertyzos išlaidos sudėtos Ad. Sruogai, o kitos teismo išlaidos – Sruogai, Augūnui, Vasiliauskui ir Jurkšaičiui lygiomis ir solidariai. Atiteista susisiekimo ministerijai: iš vieno A. Sruogos 2. 793. 500 litų; iš Sruogos, Augūno ir Jurkšaičio solidariai 33. 000 litų; iš Sruogos ir Augūno solidariai 10. 000 litų ir iš Sruogos ir Vasiliausko solidariai 24. 000 litų. Vadinasi, iš visų susisiekimo ministerijai atiteista 2. 860. 500 litų.“

([Be autoriaus], „A. Sruogai bausmė padidinta, o kitiems sumažinta. Be to, konfiskuotas visas Sruogos turtas“, in: *Lietuvos aidas*, Kaunas, 1935-10-19, Nr. 241, p. 7)

- [4] Kaltinamąjį Adolfą Sruogą patraukus tardyti, Kauno apygardos teismui (o vėliau ir Apeliacijų rūmams, Vyriausiajam tribunolui) jis tvirtino, kad yra nekaltas:

„Sruoga - visa ši byla esanti rezultatas Valstybės kontrolės revizoriaus [Juozo] Tomkaus keršto. Pastarasis kartą, pavaduodamas savo direktorių, parašė Pašto valdybai raštą įsakymo forma. Dėlei to jis tą raštą patiekęs Susisiekimo ministeriui, kuris pranešė Valstybės kontrolei, jog įsakymo forma Kontrolė raštų negalinti Paštų valdybai rašyti. Tomkaus kerštas pasireiškė jau betikrinant pašto ženklus, kuriuose jis, kaip tvirtinama jo akte, neradęs vandeninių ženklų. Ši jo klaida buvo atitaisyta tik teisingumo organams išsišius. Skirtingų ženklų, kokių radęs ekspertas [Adomas] Varnas, galėję rastis tik dėl darbo akmens taisymo. Augūnui jokių ženklų nesąs davęs ir tas esąs tik grynas prasimanymas. Šalia oficialiai pastuose parduodamų ženklų, kitų ženklų niekam ir niekur nesąs davęs.

Tardomas papildomai Sruoga paaiškino taip: 1929 metais Londono konferencijoje kokio tai Vokietijos pašto atstovas Kleinas ar Švarcas, pavardės neprisimenąs, sužinojęs, jog 1930 metais būsią išleisti Vytauto Didžiojo laidos pašto ženklai, paprašęs jį parūpinti jam jų atsargą apie 14. 000 litų. Kai ženklai buvę išleisti, tai jis, Sruoga, nupirkęs prie kasos langelio keturiais ar penkiais atvejais minėtų ženklų už 14. 000 litų ir pranešęs apie tą tam vokiečiui. Bet šis atsakęs, jog pinigų neturįs ir prašęs palaukti. Taip jis laukęs iki 1932 metų ir, nesulaukdamas pirklio, prie progos, besikalbant tarnybos reikalais, prisiminęs Vitei [Steponas Vitė - Kauno centrinio pašto viršininko padėjėjas], jog esąs įklimpęs su ženklais ir išdėstęs jam visa. Vitė pataręs, jog tuos ženklus esą galima kasoje pakeisti į pinigus. Sekdamas jo patarimu jis įdavęs Vitei tų ženklų sumoje apie 6000 litų, kuriuos Vitė ir išsinešęs. Už keletos dienų jam Vasiliauskas [Adomas Vasiliauskas - kaltinamasis, Kauno pašto vyr. kasininkas] pinigus atnešęs. Lygiai taip pat pasielgęs dar pora kartų, bet šiuo tarpu ženklus įdavęs tiesiog Vasiliauskui, iš kurio pinigų gavęs. Šiuos du kartus ženklų buvę po 4000 litų maždaug. Daugiau tokių pakeitimų į pinigus nesąs daręs ir niekam ženklų nedavęs pakeisti į pinigus. Ženklai sandėlyje buvę sudėti į vokus. Kai ženklų išimdavęs, tai ant vokų darydavęs atitinkamus atžymėjimus. Ebeliui [Arnordas Ebelis - Vokietijos pašto ženklų pirklys] ženklų esąs pardavęs partijomis po 3000-5000 litų. Iš Jurskaičio [Jonas Jurskaitis - Klaipėdos pašto valdininkas] bei Augūno [Jonas Augūnas - Klaipėdos pašto viršininkas] jokių laiškų, jam asmeniškai adresuotų, nesąs gavęs. Taip pat negavęs ir pinigų. Su dr. Willy jokių reikalų neturėjęs ir su juo nesusitikdavęs, nors buvęs susipažinęs Klaipėdoje dar 1923 metais, kaip su pašto ženklų pirkliu. Pažymėjimus-raštus Nr. 1456, 147 ir 793 esąs išdavęs Ebeliui, nes pristatinėjęs kursams schemas bei braižinius. Ar už juos buvę Ebeliui sumokėta, nežinaš. Kodėl tais numeriais išėję kito turinio raštai, nežinaš, bet galėję įvykti klaidų, nes galėję būti ir taip, kad jis paklausdavęs sekretoriaus eilės numerio, o tas užmiršdavęs raštą įregistruoti. Laišką su užrašu „Ponas Arnoldas“ esąs tikrai rašęs Ebeliui dar būdamas Palangoje“ (žr. „Kaltinimo aktas“, in: Kauno apygardos teismas, Adolfas Sruogas, Jono Augūno, Adomo Vasiliausko, Jono Jurskaičio, Jono Šimansko baudžiamoji byla (toliau - *KATBB*), in: *LCVA, f. 478, ap. 4, b. 8194, l. 14v-15r*);

„Sruoga Adolfas pareiškė: kaltu neprisipažįstu. Paaikškinimus daviau raštu. 1923 m., kai spausdino ženklus su bažnyčia ir bokštu, aš nebuvau Kaune, bet buvau Klaipėdoje, kur reikėjo likviduoti kai kuriuos reikalus, perimti paštą ir tas užtruko apie du ar tris mėnesius. 1923 m. ženklų priėmimo tvarka buvo kita, negu nurodyta kaltinamajame akte. Tik man spausdinimo komisijos pirmininkas pristatydavo raštelius ir aš pasirašydavau, visko patikrinoti negalėjau. Tada tarp spausdinimo komisijos įvyko nesusipratimas. Pas vieną iš komisijos narių rado kišenę ženklų, gi pas kitą namuose. Tada viskas buvo perduota Jeroševičiui [Kostas Jeroševičius - liudininkas, pašto ženklų spausdinimo komisijos narys], kuris perduodamas Jeroševičiui, kuris perduodamas ženklus padarė klaidą užrašydamas vieton vienų rūšių ženklų - kitas. Pats spausdinimas buvo atliekamas ne taip, kaip dabar. Akmuo buvo tada daromas tik marketus didumo ir pats akmuo buvo nededamas į banką. Buhalterinė ekspertiza sako, kad sandėlyje buvusi netvarka, tai, priešingai, sandėlis buvo tvarkingai vedamas ir buvo vedama kartotekos pagrindais. Sandėlis buvo visą laiką mano žinioj. Kai važiuodavau užsienin, tai atiduodavau sandėlio raktus kitiems asmenims ir perduodamas patikrindavau tik sudėtais paketais, po vieną ženklą nebuvo tikrinama ir buvo išduodami tik laikini pakvitavimai. Priėmėjas patikrindavo tik vieną kitą paketį, bet visų neskaitydavo. Rodos, buvo 1924 m. sandėlis perduotas, tiksliai nežinau, kartą p. Tamoševičius [Benediktas Tamoševičius - liudininkas, Susisiekimo ministerijos vyr. inspektorius] perdavė, bet tada suskaitė ženklus. Kai sandėlis buvo Miškų g-vėj, tai buvo du raktai, bet labai primityviški. Sandėlį palikdavau dviem asmenim ir duodavau vieną raktą vienam, kitą kitam, ir, be vienos kito, negalėjo įeiti, reikėjo abiejų raktų. Išdavimo aktų nerašinėjo, bet pats savo ranka knygas rašiau. Kai išvažiuodavau 2 ar 3 d. perspėdavau ekspediciją, kad paimtų daugiau ženklų. Specialiai išduoti ženklus iš sandėlio iš atostogų negrįžau. Kai buvau paskirtas Paštų valdybos direktorium, tai laukiau, kad man paskirs padėjėją, kuriam galėsiu pavesti sandėlį. Bet nuolatinio padėjėjo negavau. Už 14. 000 lt. ženklų pakeisti į pinigus Vasiliauskui daviau. Dalį tų ženklų pirkau prie langelio. Kokia ten kasininkė sėdėjo, neprisimenu. Kelis kartus pirkau. Didžiausia suma, pirkta prie langelio, buvo už 2000 lt. Ženklai albumuose buvo inž. Olenskio, kuriam pažiravau vekselius apie 10. 000 lt. sumoj. Olenskis kaip kontrgarantiją paliko man ženklus. Kadangi Olenskis mirė, tai ženklai pas mane ir liko. Gi svetimų šalių ženklų albumas sudarytas iš gautų ženklų, nes vykstant į kongresus tekdavo nuvežti savo šalies ženklų albumus ir gaudavau kitų šalių lyg ir tokius pat albumus, tai buvo dėl to didelės kolekcijos sudaromos. Lietuviškais ženklais neprekiavau. Elizabetha Breuer buvo atvažiavusi pas mane. Kaip išėjo nauja laida ženklų, tai Ebelis norėjo jų gauti, bet kadangi jis važiavo į Rygą ir į Kauną negrįžo, tai atsiuntė Breuer. 18. 000 litų buvau Ebeliui paskolinęs ir ilgą laiką jis man negrąžino, ir teko raginti. Ebelis kai turėjo bylą dėl ženklų Vokietijoje, tai išrašiau jam paliudijimą, kad pinigai, esantieji Klaipėdoje, yra mano, bet tie pinigai tikrumoj buvo ne mano. Tuo padariau Ebeliui tik lyg draugišką patarnavimą. Pinigų ar įnešta bankan, aš nežinojau. Paliudijimas buvo privatiškas, bet ne ant Pašto v-bos blanko. Filatelistai klausdavo, kada išeis ženklai, ir Ebelis irgi klausdavo. Kai Ebelis norėjo pirkti „Vaiko“ dr-jos ženklų, tai negalėjo išvežti iš Vokietijos pinigų, ir aš jam paskolinau pinigų tada, kai išėjo „Vaiko“ dr-jos ženklų antroji laida“ (žr. „Kauno apygardos teismo protokolai“, 1935-02-18-26, Kaunas, [pasirašytas mašinraštis], in: *KATBB*, l. 397v-398r-v).

Adolfas Sruoga pateikė daug oficialių raštų, kuriais prašė į atnaujinamus baudžiamosios bylos svarstymus įtraukti naujų liudininkų (atsižvelgta), siūlė atlikti papildomą pašto ženklų vertinimo ekspertizę (atmesta), prie bylos prijungti kitą baudžiamąją bylą, iš kurios matyti pašto ženklų spausdinimo aplinkybės ir sąlygos (atmesta).

Adolfą Sruogą teisme gynė jo advokatas Simonas Beliackinas (1874-1944). Prieš prokurorui paskelbiant sprendimą:

„Kaltinam. Sruogos Adolfo įgal. adv. Bieliackinas pareiškė, kad čia yra tik vienas nusikalstamas darbas ir jo skaldyti negalima, gi raštų klastavimo visai jokio nėra. Civilinis ieškiny [2. 860, 500 lt.] irgi yra nepamatotas, nes nėra jokių nuostolių padaryta, galbūt tik markučių pagaminimo kaina, bet tai neapskaičiuota ir nepatiekta. Apkaltinimas yra neįrodytas, daug yra spragu, neišaiškintų dalykų ir todėl laukia iš Teismo viską įvertinus objektyvaus sprendimo“ (žr. „Kauno apygardos teismo protokolai“, Kaunas, 1935-02-18-26, [pasirašytas mašinraštis], in: *KATBB*, l. 431).

- [5] Tatjana Zavarina-Sruogienė (1889-1979) - Adolfo Sruogos žmona.

- [6] Kalinys Adolfas Sruoga, laikomas Kauno sunkiųjų darbų kalėjime, kreipėsi į Kauno apygardos teismą, prašydamas skubiai išduoti liudijimą, reikalingą į Paragvajų neseniai pasitraukusiai jo žmonai su vaikais:

„Mano žmona su 3 mažamečiais vaikais gyvena Paragvajuje.

Tenykščiai vietos įstatymai, kaip žinoma, varžo įvairiais teisiniais klausimais.

Todel prašau išduoti liudymą, kad aš A. Sruoga esu nubaustas 15 metų sunk. darbų kalėjimu su teisių atėmimu.

Šį mano prašymą prašau patenkinti skubiai, nes žmona einant tos šalies suvaržymais negali rūpintis vaikų priežiūra bei auklėjimu.

Jeigu Apygardos Teismas tokio liudymo negalėtų išduoti, kolei byla randasi Apeliac. Rūmuose, tai prašau šį prašymą pasiūsti sulig prigulnybės.

Šį liudymą prašau išduoti mano žmonos seseriai V. Jablonskienei, gyv. Fredoje - aviacijoje, kuri pasirūpins to liudymo išvertimu į ispanų kalbą ir per atitinkamas įstaigas bei konsulatus legalizuoti.

Adolfas Sruoga“

(Adolfas Sruoga, „Prašymas Kauno apygardos teismui“, Kaunas, 1936-05-06, [rankraštis], in: *KATBB*, l. 727r).

- [7] Kazimieras Sruoga (1899-1974) - jauniausias Balio Sruogos brolis. Ekonomistas. 1929-1936 m. Finansų ministerijos paskolų ir ekonominių informacijų skyriaus vedėjas.

- [8] Adolfą Sruogą gynė du advokatai: Giršas Rutenbergas (1901-1941) ir Simonas Beliackinas (1874-1944).

„Apeliacinių rūmų 1935 m. spalio mėn. 17/18 d. sprendimą virš minimoje byloje laiku neteisėtai ir naikintini šių pagrindų dėlei:

1) Apeliaciniai rūmai savo motyvuotame sprendime sako, kad, girdi, ženklų ekspertizą kruopščiai ir visapusiškai stropumu atlikta, gi apeliatoriaus iškelti priekaištai nėra rimti ir todėl Apeliaciniai rūmai, neradę teisėto pamato ekspertizai kartoti, A. Sruogos ir Apeliacinių rūmų posėdyje pakartotą prašymą naują ekspertizą padaryti atmetė. Tačiau Apeliacinių rūmų nutarimas atvesti mano teisėtam prašyme naują ekspertizą padaryti pasiremiant graverio Veršovskio svarbiais parodymais dėl vad. I atmainos ženklų piešinio nevienodumo, prieštarauja B. proc. įst. 692 str. Prie šio str. rusų Senatas byloje 56 išaiškino, kad „šalys, ginčydamos ekspertų nuomonę, gali prieš šią [pasitaisyti] mokslo autoritetų nuomonę, taip pat specialistų teismo pr[akti]ką“. Šiuo atveju Apeliaciniai rūmai atėmė iš manęs galimybę sav[ei] [ginti] dėl vad. I ir II atmainos ženklų, turinčios lemiamos reikšmės š[ioje] byloje, įrodyti, kviečiant kitą ekspertą arba kitus litografijos [sr]ityje specialistus. Apeliacinių rūmų ypatingas pasitikėjimas Val[er]io ekspertiza vien dėl to, kad ši, juo nuomone, atlikta nuodugnai k[ruopščiai] ir jos išvados paremtos visapusišku tyrimu ir todėl, esą, ne[galima] [su] [minė]tomis išvadomis nesutikti, dar nėra pakankamas argumentas pr[ae]yti dėl naujo eksperto pakvietimo atvesti, ypač, kad lig šiol buvo [galima turėti] reikalą tik su vienu ekspertu, gi B. proc. įst. 691 ir 692 str. k[al]ba] apie keletą ekspertų, kas visiškai suprantama, nes net ir visap[usiškai] padarytas tyrimas, tačiau tik vieno asmens, turi būti patikrinta kito šioje srityje žinovo. Ypač toksai patikrinimas pasirodė reikalingu, nes, kaip matyti, iš pristatytos per Rūmų posėdį prie mano pasiaikškinimo lentelės (sudarytos remiantis paštų valdininkų visose Lietuvos pašto įstaigose 3 ir 5 litų ženklų apžiūrėjimais, žiūr. įžen. tard. byloj t. I, l. 21), Varno ekspertizėje padaryta išvada pasirodė esanti ginčytina ir todėl tikrintina. Štai kodėl Apeliacinių rūmų atmetimas mano prašymo dėl naujos ekspertizės sąryšyje su Veršovskio ir taip pat pašto įstaigose padarytu apžiūrėjimu ir konstatavimu įvairių spalvų bei išmielių net vad. I atmainos 3 ir 5 litų ženklų prieštarauja B. proc. įst. 630 str. p. 1 ir 692 str.

2) Apeliaciniai rūmai taip pat nepagrįstai atmetė mano gynėjo adv. Rutenbergo prašymą prijungti prie šios bylos Teismo tardytojo Kazlausko prašymu Vokietijos teismo organų pravestą tardymą apie Arnoldą Ebelį ir tariamą jo dalyvavimą ženklų padirbime ir pardavime. Ši tardymo medžiaga, kuri buvo Kauno apygardos teismo prokuratūros persiūsta prijungimui prie šios bylos, man pareikalavus tos medžiagos nuorašą, buvo grąžinta prokuratūrai.

Apeliacinių rūmų motyvai šiam mano prašymui atvesti nėra pamatuoti. Nurodymas į tai, kad „Ebelis šioje byloje nėra patrauktas kaltinamuoju, daviniai Vokietijoje pravesto apie Ebelį tardymo liečia tik Ebelį ir šiai bylai nėra negali turėti reikšmės“ ne visai atitinka bylos aplinkybės, nes Ebelio tardymas kaip tik įvyko ryšium su įtarimu jam esant Sruogos bendrininku, todėl jis Vokietijos teismo organų ir buvo klaustas kaip patariamas šioje byloje padėjus Sruogai, antra, tardymo daviniai liečia ne tik Ebelį, bet ir Sruogą, pagaliau, Apeliaciniams rūmams neišžiūrėjus šios medžiagos, bendrai negalima buvo spręsti, ar ji turi bylai reikšmės, ar ne. Štai dėl ko Apeliaciniai rūmai, atmesdami mano gynėjo prašymą prijungti, persiūsta į Apeliacinius rūmus [ir] grąžinta K. A. T. prokuratūrai tardymo medžiaga, atėmė iš manęs galimybę pasiteisinimui ir tuo prasižengė B. proc. įst. 630 p. 1 ir p. 4, ir 766 str.

3) Apeliaciniai rūmai nepagrįstai atmetė mano prašymą šaukti liud. Tamoševičių, nes jo parodymas šioje byloje kiek liečia mano pastangas perduoti kitam valdininkui sandėlio tvarkymą, byloje turi reikšmės, nes tuo, tarp kitų motyvų, buvo remtasi apkaltinimo tezei įrodyti. Sąryšyje su Apygardos teismo atmetimu mano prašymo dėl papildomo teismo posėdžio protokole išdėstytų Tamoševičiaus parodymų, šio liudininko klausinėjimas turėjo nemažos svarbos šioje byloje. Apeliaciniai rūmai čia taip pat prasižengė su B. proc. įst. 630 str. p. 4 ir 766 str.

4) Apeliaciniai rūmai savo motyvuotame sprendime dėl mano atsiik[ir]timo, liečiančio sulaukytų Tilžės muitinėje pašto ženklų, siųstų Ebeliui ir neva iš manęs įsigytų, išdėstyto rašte, paduotame Apeliacinių rūmų posėdyje, nors ir pripažįsta to atsiikirtimo rimtumą, vis dėlto nelaiko jį esminiu. Tuo tarpu Apeliaciniai rūmai, prisidėdami prie Kauno apygardos teismo išvados, pagal kurią būk nustatyta 200. 000 litų vertės ženklų įgyjimas iš manęs, ir tarp jų minėtieji 30. 000 litų sumoje (labdarinių ženklų, kurie, mano manymu, išleisti 1933 metais), nelaikė reikalingu šią svarbią byloje aplinkybę išaiškinti bent užklausus Pašto valdybą, kokiais metais buvo išleisti sulaukyti Tilžės muitinėje naujos laidos labdaringi ženklai, kad tuo būdu nustatyti, ar galėjo būti įgyti iš Sruogos, kuris 1932 m. vasario mėn. ženklų sandėlį perdavė Orantui ir Aneliūnui.

Kaip jau pasisakė rusų Senatas (bylose 27/455, 26/368) viešo kaltinimo bylose pats teismas turi išaiškinti bylos aplinkybes, [kad] padarytų teisingą sprendimą. Tuo tarpu šioje byloje liko neišaiškintos tiek ši, tiek anksčiau nurodytos aplinkybės, smulkiai išdėstytos mano rašte, paduotame Apeliacinių rūmų posėdyje, kuriame iškelti [klausimai] dėl ženklų priėmimo 1923 m. sandėlin tvarkos, dėl ženklų atskaitomybės rūšimis panaikinimo iniciatyvos teisėtumo, dėl originalinių akmenų Lietuvos banke saugojimo, dėl [Varno] ekspertizės esminių klaidų, kiek tai liečia vad. I atmainos 3 ir 5 ženklų ne tik spalvų, bet antspalvių, popieriaus antspalvio ir įvairių išmielių (žiūr. pridėtą prie minėto rašto lentelę) atžvilgiu, ku[ri]e klausimai ne visai buvo net Apeliacinių rūmų išžiūrėti ir tuo b[uvo] jo įžeistas B. proc. įst. 766 str.

5) Pagaliau Apeliaciniai rūmai, skirdami man, kaip motyvuose išrei[kšta], „papildomąją bausmę“ turto konfiskavimo pavidale prasižengė su įst. 891 str. Nes papildomoji bausmė yra faktiškai bausmės padidinimas.

Pasiremdamas virš išdėstyti ir B. proc. įst. 928 prašau Apeliacinių rūmų 1935 m. spalio 17/18 d. sprendimą panaikinti ir bylą grąžinti tam pačiam teismui spręsti iš naujo. Adolfas Sruoga

Kasaciją sudarė  
adv. G. Rutenbergas,  
adv. S. Bieliackinas“

Kaunas, 1935 m. gruodžio mėn. 12 d.

(„Adolfo Sruogos kasacijos skundas Vyriausiajam tribunalui“, Kaunas, 1935-12-13, [pasirašytas mašinraštis], in: *KATBB*, l. 647-648r-v).

Prokuroras Adolfo Sruogos skundą atmetė (žr. „Vyriausiojo tribunolo sprendimas“, Kaunas, 1936-02-11, [pasirašytas mašinraštis], in: *KATBB*, l. 663).

- [10] Adolfo Sruogos malonės prašymas atmetas: „Turiu garbės pranešti, kad Ponas Respublikos Prezidentas atmetė Adolfo Sruogos malonės prašymą“ („Prezidento kanceliarijos viršininko pranešimas Kauno apygardos teismo pirmininkui“, Kaunas, 1939-09-02, [tikras nuorašas], in: *KATBB*, l. 958).

- [11] Stasys Šilingas (1885-1962) – teisininkas. 1928-1938 m. Valstybės Tarybos pirmininkas.

- [12] Aniolas Sruoga (1890-1936) – vyresnysis Balio Sruogos brolis. Ūkininkas Baibokuose, po tėvo mirties Baibokų ūkio paveldėtojas, tvarkytojas.

- [13] Balys Sruoga kartu su kitais Lietuvių draugijos SSRS tautų kultūrai pažinti valdybos nariais (Mykolu ir Vaclovu Biržiškėmis, Vincu Krėve, Ignu Jonynu, Pranu Augustaičiu) 1935 m. birželio mėn. VOKS'o, Sąjunginės kultūrinių ryšių su užsieniu draugijos, kvietimu lankėsi Maskvoje ir Leningrade – siekė susipažinti su Tarybų šalies kultūriniu gyvenimu.

Išsamiau apie ekskursiją į SSRS žr. išlikusiuose penkiuose 1935-06-20, 1935-06-21, 1935-06-24, 1935-06-26, 1935-06-28 Balio Sruogos iš Maskvos ir Leningrado rašytuose ir Vanda Sruogienėi ir Kauną ir Gelgaudiškį adresuotuose atvirlaiškiuose (in: *BSR* 17-II, parengė Neringa Markevičienė, p. 152-166; dar žr. in: *BSA*, <https://www.sruoga.flf.vu.lt/laiskai/public/?searchText=1935>, parengė Neringa Markevičienė, 2026-05-14).

- [14] Balys Sruoga, *Baisioji naktis*, Kaunas: Sakalas, „Raidės“ spaustuvė, 1935.

Apie *Baisiąją naktį* plačiau žr. 1934-07-23 Balio Sruogos rašto ir Juozapui Sruogai adresuoto laiško 3 komentarą, in: *BSA*, <https://www.sruoga.flf.vu.lt/laiskai/public/?searchText=1935>, 2026-05-14.

[15] Ignas Jurkūnas-Šeinius (1889-1959) – rašytojas, diplomatas. 1933-1934 m. ėjo laikraščio *Lietuvos aidas* redaktoriaus pareigas.

„Neaišku, kokios užkulisinės priežastys lėmė, kad netikėtai jo veikla *Lietuvos aide* nutrūko (oficialiai atleistas nuo 1934 metų spalio 1 dienos), o į jo vietą buvo paskirtas Vytautas Alantas Jakševičius“ (Rimantas Glinskis, „Lietuva ir Švedija Igno Šeinius publicistikoje“, in: Ignas Šeinius, *Raštai, t. 11: Publicistika 1907–1926*, p. 479).

Ignas Šeinius valdančiųjų tautininkų oficiozo – dienraščio *Lietuvos aidas* vyr. redaktorius buvo nuo 1933-03-01 (žr. Janina Žekaitė, *Ignas Šeinius*, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1999, p. 162, 164) iki 1934-10-31 (tada išėjo paskutinis jo redaguota laikraštis Nr. 249).

„Neoficialiai Šeinių atleido nuo 1934.10.01, nes tos dienos „Lietuvos aidas“ pranešė apie jo atostogas („Vyrniausias *Lietuvos Aido* redaktorius I. Jurkūnas-Šeinius išvyko vieną mėnesį atostogų““) (Idem, in: *Ibid.*, p. 167). Ignas Šeinius priverstines atostogas praleido pas Balį Sruogą Kaune.

„Savo noru pasitraukiau“, – teigė 1935 11 05 „Žinių lape, atsakydamas į „priežastį išstojimo“ iš „paskutinės užimamosios vietos“, demonstruodamas slaptumą tarp savęs ir tautininkų“ (Janina Žekaitė, *Ignas Šeinius*, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1999, p. 168). [...] Veidmainiavo, nes buvo priverstas nusileisti tarnybą teikiančiajam (Idem, in: *Ibid.*, p. 168):

„Brangusis Baly,

Gera, kad nors *Immerselbe* sukelia susidomėjimo. Visų geriausia, kad dar turiu tave, Krėvę, Navaką ir kiek toliau Šilingą. Gera, kad susidariusioje makalynėje esu namie, tarp savųjų.

[...] Ruošdamasis išvažiuoti ir vienur, ir kitur trumpai pareiščiau, kad ligi vasario norėčiau išvažiuoti, sau padirbėti, atitrūkti nuo visa ko, – be jokių išdėstymų nustačiau, kad noriu *Immerselbę* išversti.

„Nesukalbamas ir atkaklumas“ rodo argumentų stoką. Tai deko [Vlado Mirono] argumentas. Girdėjau iš jo paties, iš aukščiau, su nurodymu, kad tai deko argumentas. Kartojo man jį auksaburnis [Stasys Šilingas] kaip savo argumentą. Pas jį taip dažnai. Anksčiau girdėjau, kad aukštuma manim labai patenkinta, kad aš viską padarau taip, kaip manęs prašo. Ten aš niekados nesu parodęs priešingos ar savo valios. Pildžiau tą valių dėl to, kad tie žmonės man patiko, kad taip savo paskirtį supratau. Tiesa, ta valia nesiderino su mėsininko [kažkas iš „Pažangos“ galingųjų], bet juk ir nenorėta, kad ji derintųsi. Dabar, kai reikia mane papjauti, mėsininko garsas, kad ir per kitus, toli girdėti.

Mano senos kėdės balsas, matyt, gerai informuotas, suprato, kad aš negrįšiu iš Stockholmo. Kvietė todėl mane korespondentu. Kai aš parodžiau noro kitais klausimais rašyti, pažymėta, kad pakaks mano korespondencijų. Kai man išmokėta vieno mėnesio, lapkričio, alga, išskaityti „Pažangos“ vekseliai, kuriuos turėjau mokėti kitų metų sausio ir liepos mėn. Vadinas, „Pažanga“ buvo nusiteikusi, kad aš negausiu jokios tarnybos, kad negalėsiu 300 litų išmokėti. Su manim pasielgta žiauriai, neteisėtai net paskutinį akimirksnį. Nesiskundžiau nei auksaburniui. Nenorėjau iš jo išgirsti deko žodžių, kad esu nesugyvenamas, atkaklus. Kai man dekas spalio mėnesį peilį nugaron suvarė, aš, kruvinas, užsidariau namie. Nelaksčiau kaip Gustainis kruvinus pėdsakus visur palikdamas. Todėl dabar vadinuosi nesugyvenamas... Ar girdėjai baisesnę legendą?

Tas argumentas smarkus pas mus. Juo tu esi kertamas jau kelinti metai, Krėvė, pats auksaburnis. Sugyvenamiausi žmonės juo kertami“ (Igno Šeinius laiškas Baliui Sruogai, iš Stokholmo – į Kauną, 1934-12-01, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 873, l. 1r-v).

Ignas Šeinius pateko krikščionių demokratų ir tautininkų nesutarimus: „Nesusiorientavo, persistengė – priežastys, kodėl atleido, užkulisinės, todėl vargu ar kada sukonkretėsiančios“ (Janina Žekaitė, *Ignas Šeinius*, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1999, p. 170).

Baigęs darbą *Lietuvos aid* redakcijoje, Ignas Šeinius 1935-1939 m. buvo Klaipėdos krašto gubernatūros spaudos patarėjas, dienraščio *Vakarai* steigėjas ir redaktorius.

[16] Bronė Jazbutytė-Suogienė (1896-1950) – Balio Sruogos vyriausiojo brolio Juozapo Sruogos žmona.

[17] Balys Sruoga (1896-1947) – Juozapo Sruogos brolis, Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto dėstytojas (dėstė rusų literatūrą, pasaulinio teatro istoriją, vadovavo slavistikos ir teatro seminarams, įsteigė akademinę dramos studiją); nuo 1932 m. – profesorius.

[18] Jolita Sruogaitė (1934-2016) – Balio Sruogos dukterėčia, brolio Juozapo Sruogos ir Bronislavos Jazbutytės-Sruogienės dukra.

[19] Spėtina, kad Jolitos Sruogaitės fotografija iliustruota Vytės Nemunėlio eilėraščio „Kalėdų naktį“ publikacija, žr. in: *Vyturyš*, Kaunas, 1935, Nr. 12, p. 1 (dar žr. <https://www.epaveldas.lt/preview?id=C10000357987-1935-Nr.12>).

[20] Dalia Sruogaitė (1925-2015) – Balio Sruogos ir Vandos Daugirdaitės-Sruogienės dukra.

[21] Dalios Sruogaitės ir jos klasės draugių vizitą pas lakūną Feliksą Senkų aprašė jos mama Vanda Daugirdaitė-Sruogienė, *Vyturio* žurnalo bendradarbė:

„Vaitkus perskrido Atlantą!“ Kaip toji žinia jaudino visą Lietuvą, ir kaip nuoširdžiai laukė kauniečiai savo didvyrio atvykstant. Visų širdys vienu džiaugsmu plakė, visus kėlė vienas pasididžiavimo jausmas.

Ir Kauno III-sios gimnazijos rengiamosios klasės mokiniai sujudo, kaip bitelės avily. Daliutė parašė Vaitkui laišką – pasveikinimą, ir klasės auklėtojas surinko visos klasės parašus.

Dalė buvo aerodrome, kai Vaitkus atskrido į Kauną. Per minias ji negavo lakūno pamatyti, paskui važiuojantį gėlėmis papuoštame automobily vos tegavo įžiūrėti, nes jau temo. O kiek džiaugsmo buvo jos širdelėj, kiek noro ji patį pamatyti iš arti, išgirsti jo balsą ir net pažinti jį! Dieną ir naktį ji tik apie tai svajojo. Visus laikraščius vartė, kur tik buvo Vaitkaus fotografija, – tuoj ją iškirpdavo į tam tikrą albumėlį įklijuoti. Ir pagaliau ėmė savo mamos prašyti.

– Mamytė, tu juk pažįsti tuos ponus, su kuriais Vaitkus vis yra, mamytė, padaryk, kad aš jį nors truputį, nors truputiuką pamatyčiau!

Mamytė turėjo nemaža vargo su tais prašymais. Kaipgi taip trukdyti transatlantiniam lakūnui, pasaulinei garsenybei? Nebuvo progos Dalės prašymą išpildyti.

Tačiau netrukus atbėga Daliutė su degančiomis akutėmis ir laikraščiu rankoje, šaukdama:

– Mama, mama, čia rašo, kad Vaitkus nori turėti tuos visus laikraščius, kur apie jį parašyta! Žinai, ką aš sugalvojau? Mes kelios mergaitės pačios nunešim Vaitkui tą numerį, kur mūsų laiškas atspausdintas. Mamytė, parašyk, kad jis mus priimtų!

Prašymams nebuvo galo. Dalės mamytė padėjo visas pastangas ir... Vaitkus paskyrė mergaitėms pas save pasimatymą trečiadienį, 1-mą valandą, „Metropolio“ viešbutyje.

Laiko buvo nedaug. Skubiai po pamokų susirinko penkios mergaitės: Laimutė, Liuda, Vicė, Tusė ir Daliutė. Nubėgo į krautuvę, nupirko penkias gražiausias rožytes, įdėjo į voką tris „Vyturio“ numerius ir... 1-mą valandą buvo jau „Metropolio“ viešbutyje. Šveicorius buvo paprašytas pranešti ponui Vaitkui, kad mergaitės atėjo. Pasirodė, kad lakūno nebuvo dar namie: tą dieną jis dalyvavo rinkliavoje Vilniui vaduoti. Tuoj atėjo Vaitkaus adjutantas ir nusivedė mergaites į kambarį, prašydamas kiek palaukti. Mergaitės, neišpasakytai laimingos, atsidūrė transatlantinio lakūno kambaryje. Čia buvo daugybė gražiausių gėlių, įvairių dovanų, ant stalo – Dariaus ir Girėno atvaizdas. Teko palaukti apie 10 minučių. Ir štai atsidarė durys, ir įeina ponas Vaitkus su savo žmona... Mergaičių širdelės tik kop... kop... kop... Visos pašoko, pasisveikino – abudu šeimininkai paspaudė jam rankas, paprašė sėsti, ir Vaitkus ėmė su jomis kalbėti. Jis paprašė jam paskaityti klasės pasveikinimą ir visus parašus, klausė, kurioje jos klasėje, ko mokosi, klausinėjo daugybės lentelės, o ypač ar dainuoti mokosi, domėjosi, ar jos visos buvo aerodrome jo pasitikti ir ar matė, kaip joms mojavo ranka.

Mergaitėms buvo labai linksma svečiuose ir visiškai drąsu, nes Vaitkus taip maloniai ir paprastai su jomis kalbėjo!

Po kelių minučių kažkuri mergaitė susiprato, kad jau laikas eiti namo ir paragino savo drauges – bet šeimininkas jų neišleido. Ponia irgi buvo kartu ir, kalbėdama angliškai, per savo vyrą kreipėsi į mažas viešnias.

Dar Vaitkus klausė, ar kuriai teko skraidyti lėktuvu, ir pridūrė: „Ar jūs manot, kad baisu? Visai ne! Vis tiek nemirsi!“ Jis būtinai norėjo padaryti mergaitėms kokį malonumą. Patelefonavo į restoraną, norėdamas užsakyti ledų, bet ledų pasirodė nesą. Tada jis pasikėlė ir sako:

– Eisim dabar pasivaikščioti!

Ponia apdalino mergaites gėlėmis, ir visi išėjo.

O, koks tai buvo gražus reginys, kada mergaitės, degančiais veideliais, spindinčiomis akutėmis ir kiekviena su gėlyte rankoje, o tarp jų ponas Vaitkus su ponia, irgi linksmi, su šypsena veiduose, leidosi žemyn laiptais! Visas būrys šitaip nužygiavo iki „Tilkos“, saldinių krautuvės, o Vaitkus vis kartojo:

– Kaip man tai malonu! Man tas sveikinimas maloniausias!

Saldinių krautuvėje lakūnas nupirko mergaitėms po šokoladinę bombą, o visai klasei didžiulę saldinių dėžę. Čia pat dar pasisuko gėlių pardavėja. Vaitkus paėmė gėlių pluoštą ir, paduodamas mergaitėms, pasakė:

– Čia jums ir visai jūsų klasei. Padėkokit visiems nuo manęs ir pasveikinkit.

Gražiai atsisveikinęs su mažomis savo viešniomis ir jų lydimas, išėdo į čia pat jo laukiantį automobilį. Dar mergaitės jam mojavo gėlėmis, dar lakūnas joms pro langą šypsojosi ir sveikino ranka...

Mergaitės, laimingos be galo, grįžo namo...

– Dar tokio malonumo per visą savo gyvenimą neturėjau... – sakė viena iš jų.

Kitą dieną buvo nepaprastas sujudimas gimnazijoje. Mokytoja įdavė visai rengiamai klasei po gėlytę nuo Vaitkaus ir išdalino saldinius. Vaikai glaudė ir bučiavo gėles, žadėdami jas sudžiovinti atminimui, kiti ir saldinių valgyti nenorėjo, ryždamiesi juos atminimui palikti, nes tai paties didvyrio dovana.

V. S.“

[tekstas iliustruotas piešiniu, kuriame pavaizduotas skrendantis lėktuvas ir jį stebintys žmonės, gyvūnai; užrašas po piešiniu: „Mama, Vaitkus skrenda!“; teksto pabaigoje užrašyta Vlodo Putvinskio mintis: „Reikia tik stipriai norėti, o pasieksi, ko nori.“]

(V. S., „Kaip mergaitės buvo svečiuose pas lakūną Feliksą Senkų“, in: *Vyturys*: Kaunas, 1935, Nr. 10, p. 2-4; dar žr. <https://www.epaveldas.lt/preview?id=C10000357987-1935-Nr.10, 2026-05-15>);

Anksčiau Dalia Sruogaitė su klasės draugėmis pasveikino lakūną Feliksą Senkų, kuriam laišką parašyti padėjo Vanda Daugirdaitė-Sruogienė:

„Brangus Atlanto Nugalėtojau! Kai mes išgirdome, kad perskridot Atlantą, tai labai džiaugėmės. Tikim, kad Jūs greit jau būsit Kaune, kaip mylimas svečias. Kai kurie iš mūsų daro Jūsų fotografijų albumėlį, iškirpdami iš laikraščių. Mums yra labai įdomi Jūsų kelionė, ir stebimės, kaip Jūs galite išdrįsti į tokią pavojingą kelionę leistis.

Tamstos žygis bus mums per visą gyvenimą tikru didvyriškumo pavyzdžiu. Ir mes norime būti tokie drąsūs, kaip Tamsta, ir taip pat kokių kilnių žygiu išgarsinti Lietuvą visame pasaulyje.

Sveikiname Tamstą, mūsų brangų didvyrį!

Kauno III-os gimnazijos rengiamosios klasės mokinės ir mokiniai. Dalė Sruogaitė [ir kt.].“

(V. S., „Vaikų laiškas Feliksui Senkui“, in: *Vyturys*: Kaunas, 1935, Nr. 9, p. 1 (dar žr. <https://www.epaveldas.lt/preview?id=C10000357987-1935-Nr.9, 2026-05-16>);

Felikso Senkaus skrydis per Atlantą plačiau aprašytas iškart po mokinių laiško lakūnui:

„Feliksas Vaitkus perskrido Atlanto vandenyną!

Lietuvis Feliksas Vaitkus š. m. rugsėjo 21-22 d. perskrido Atlanto vandenyną. Tai didelis žygis, apie kurį kalba visas pasaulis. Iki šiol Atlanto vandenyną perskrido 59 žmonės, žuvo tikslu nepasiekę 11, o pavieniu ir tokią pavojingą kelionę iki šiol leidosi tik 5 žmonės, jų tarpe mūsų Vaitkus. Vaitkus savo žygiu nepaprastai išgarsino Lietuvos vardą visame pasaulyje, nes skrido audringu rudens metu, kada niekas nesiryzta skristi. Be to, visi 4 skridusieji prieš Vaitkų buvo kilę iš didelės, turtingos, daugelio milijonų žmonių gyvenamos Amerikos, o Vaitkus – mažos Lietuvos sūnus. Todėl mes ypatingai turime didžiulius Vaitkaus žygiu, kuris parodo, kad ir mažos tautos gali duoti narsių, ryžtingų vyrų, kad ir mažos tautos sūnūs savo pasiryžimu gali susilyginti su didžiulių valstybių rinkimaisiais vyrais.

Vaitkus kelionė buvo labai sunki. Tik tas, kas yra lėktuvu skridęs, gali suprasti visą tos kelionės pavojų. Vaitkus perskrido 5. 100 kilometrų, nematydamas nei žemės, nei vandens, nei dangaus, – vien rukuose paskendęs. Nepaprastai išvargęs, jis vis dėlto pasiekė artimiausią žemę – Airiją. Nebegalėdamas daugiau aklinai skristi baisiu lietingu, audringu oru ties įsisiūbavusiomis okeano bangomis ir jausdamas pritrūkęs benzino, jis turėjo dar tiek jėgų, kad palyginti laimingai nusileido į Airijos laukus. Nors mums labai gaila, kad Vaitkus nepasiekė savo galutinio tikslo, neatskrido tiesiai į Kauną, kur tūkstančių žmonių minios jo laukė gražią saulėtą dieną, – visų mūsų širdys vis dėlto džiaugsmu plaka, nes Vaitkus, atlikęs nepaprastos drąsos žygi, liko gyvas ir nesužeistas.

Vaitkus išpildė Dariaus ir Girėno testamentą pageidavimą – lietuvis perskrido Atlanto vandenyną!  
V. S.“

(V. S., „Feliksas Vaitkus perskrido Atlanto vandenyną!“, in: *Vyturys*: Kaunas, 1935, Nr. 9, p. 1–2 (dar žr. <https://www.epaveldas.lt/preview?id=C10000357987-1935-Nr.9, 2026-05-16>).

[22] Juozapas Sruoga (1886–1957) – vyriausias Balio Sruogos brolis. Teisininkas, diplomatas, Užsienio reikalų ministerijos tarnautojas. 1934–1940 m. Lietuvos konsulas Tilžėje.

[23] Laiško pabaigoje priedas Vandos Sruogienės ranka parkeriu (mėlynu rašalu).

Vanda Sruogienė (1899–1997) – 1928–1939 m. Kauno III valstybinės gimnazijos istorijos mokytoja, nuo 1935 m. tos pačios gimnazijos inspektorė.